

Halina Kałuża

BARIERY W EFEKTYWNYM WYKORZYSTANIU FUNDUSZY STRUKTURALNYCH PRZEZ MSP– STUDIUM PRZYPADKU

BARRIERS TO EFFICIENT USE OF STRUCTURAL FUNDS BY SME – CASE STUDY

Zakład Ekonomiki Organizacji Rolnictwa i Agrobiznesu, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
ul. Prusa 12, 08-110 Siedlce, e-mail: zeoria@ap.siedlce.pl

Summary. One of fundamental elements of social and economic policy of the European Union is to support the development of small and medium-sized enterprises in the EU countries. As a result, the majority of 2007-2013 EU subsidies for Poland are aimed at increasing innovation, efficiency of a company, and raising competitiveness of SMEs. The most important problems of and barriers to the efficient use of EU funds, as mentioned by an average-sized enterprise beneficiary, include: complicated procedure of completing a formal application, too long a time of obtaining the fund and too many obstacles associated with incompetent officials. Moreover, implementation of a project involves numerous formal obligations, for example: too many attachments, description of documents associated with implementation of the project, which requires a person to be employed for the sole purpose of accounting. According to the respondents, reduction of the application form's length, preparation of simple and clear manuals and simplified preparation of reports would make it possible for project auditors and beneficiaries to cooperate more efficiently.

Słowa kluczowe: bariery w wykorzystaniu funduszy strukturalnych, fundusze strukturalne, przedsiębiorstwo, „Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego”.

Key words: entrepreneurship, leader, local action group.

WSTĘP

Po akcesji Polski do Unii Europejskiej nasi przedsiębiorcy stanęli przed możliwością korzystania ze wsparcia finansowego funduszy strukturalnych, mogącego podnieść konkurencyjność i innowacyjność przedsiębiorstw. Przed tymi przedsiębiorcami, którzy zdecydowali się, mimo licznych utrudnień, na wsparcie z UE, stoi wiele przeszkód na drodze od pozytywnej oceny projektu inwestycyjnego na etapie rozliczania przyznanej dotacji do refundacji poniesionych wydatków.

Realizując transakcje związane z wdrażaniem projektu, przedsiębiorcy muszą spełniać wiele wymagań, które są zawarte w wytycznych dla beneficjentów ubiegających się o dofinansowanie. Ponadto wysokie wymagania, dotyczące zarówno celowości wydatkowanych środków, jak i sprawozdawczości z realizowanych inwestycji, niosą za sobą niebezpieczeństwo obligatoryjnego zwrotu otrzymanej dotacji. Na obawy i bariery związane z pozyskiwaniem funduszy z Unii Europejskiej wskazują przedsiębiorcy w opiniach analizowanych w wielu badaniach, także w tu prezentowanych.

Celem pracy jest ukazanie barier w dostępie i efektywnym wykorzystaniu funduszy strukturalnych.

MATERIAŁ I METODA

Badanie przeprowadzono w firmie należącej do sektora MSP, zlokalizowanej w województwie mazowieckim. Przedsiębiorca wcześniej dwukrotnie ubiegał się o dofinansowanie z programu „Innowacyjna gospodarka”, wprowadzając na rynek nowy towar (część programu dotycząca innowacji produktowej) oraz wprowadzając ulepszoną metodę produkcji (część programu dotycząca innowacji procesowej). Dofinansowanie uzyskał tylko w drugim przypadku.

W opracowaniu wniosku na dofinansowanie przedsięwzięcia innowacyjnego przedsiębiorca korzystał z usług firmy doradczej z Warszawy. Wniosek przeszedł pozytywną ocenę merytoryczną, ale nie uzyskał odpowiedniej liczby punktów i nie został zakwalifikowany do refundacji.

Pogłębiony wywiad indywidualny skierowano do właściciela przedsiębiorstwa i pracownika odpowiedzialnego za realizację projektu z środków RPO dla województwa mazowieckiego (priorytet I „Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu”). Respondenci mieli możliwość swobodnej wypowiedzi i kształtowania udzielanych informacji. Osoba prowadząca badanie zadawała pytania odnoszące się do wiedzy i opinii badanej osoby na temat głównego celu realizowanego badania. Wywiad pozwolił na przeanalizowanie najważniejszych barier i trudności w pozyskaniu wsparcia i rozliczaniu projektu z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

„REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO” – PRIORYTETY

Zapisy RPO na lata 2007–2013 dla województwa mazowieckiego (Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2006) wyodrębiają w ramach priorytetu I „Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu”, kilka rodzajów przedsięwzięć przewidzianych do realizacji. Jedno z nich, pod nazwą „Wspieranie sektora MSP”, przewiduje realizację wsparcia bezpośrednio skierowanego do przedsiębiorców. W jego ramach są dofinansowywane projekty ukierunkowane na rozwój MSP i przedsiębiorczości innowacyjnej oraz na podniesienie konkurencyjności MSP z województwa mazowieckiego na rynku regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym. Firmy mogą starać się o wsparcie na działania inwestycyjne związane zarówno z rozpoczynaniem działalności gospodarczej, jak i rozszerzaniem działalności już prowadzonej. Dotacje są udzielane także na inwestycje w badania, przedsięwzięcia rozwojowe oraz wdrażanie nowych technologii.

W ramach programów wsparcia proponowanych w RPO firmy z terenu województwa mogą również skorzystać z możliwości promowania swoich działań w targach oraz z udziału w przedsięwzięciach gospodarczych za granicą.

Od 1 stycznia 2007 roku, w związku z wejściem w życie nowego rozporządzenia dotyczącego tak zwanej mapy pomocy regionalnej, dotacje wynoszą :

1. W przypadku małych firm (w tym firm mikro):

– 50% wydatków kwalifikujących się do objęcia wsparciem na obszarze miasta stołecznego Warszawy oraz w okresie od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2013 roku na obszarze należącym do województwa mazowieckiego,

– 60% wydatków kwalifikujących się do objęcia wsparciem w okresie od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2010 roku na obszarze województwa mazowieckiego z wyłączeniem miasta stołecznego Warszawy.

2. W przypadku średnich firm:

– 40% wydatków kwalifikujących się do objęcia wsparciem na obszarze miasta stołecznego Warszawy oraz w okresie od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2013 roku na obszarze należącym do województwa mazowieckiego;

– 50% wydatków kwalifikujących się do objęcia wsparciem w okresie od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2010 roku na obszarze województwa mazowieckiego z wyłączeniem miasta stołecznego Warszawy.

Powyższe dane określają górną granicę środków przeznaczonych na wsparcie inwestycji.

PRIORYTET I. TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU POTENCJAŁU INNOWACYJNEGO I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA MAZOWSZU

CEL GŁÓWNY

Głównym celem programu jest poprawa konkurencyjności Mazowsza przez tworzenie korzystnych warunków do rozwoju potencjału innowacyjnego i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, szczególnie na obszarach pozametropolitalnych i zdegradowanych gospodarczo.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Zwiększenie transferu innowacji do gospodarki przez wspieranie inwestycji w badania i przedsięwzięcia rozwojowe.

2. Rozwój sieci powiązań gospodarczych przez wspieranie powstawania i rozwoju klastrów przemysłowych i powiązań kooperacyjnych między przedsiębiorstwami i przedsiębiorstwami a sferą badawczo-rozwojową.

3. Rozwój sieci instytucji otoczenia biznesu i zwiększenie dostępności do usług doradczych i szkoleniowych.

4. Zwiększenie dostępności firm do kapitału zewnętrznego dzięki tworzeniu systemu wsparcia finansowego przedsiębiorstw.

5. Podniesienie konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw i MSP przez ich dostosowanie do wymagań rynkowych, w tym zapewnienie dostępu do nowych technologii, systemów certyfikacji i jakości.

6. Poprawa infrastruktury technicznej oraz instytucjonalnej przez wykorzystanie endogenicznego potencjału, w tym atrakcyjnego położenia regionu i rezerw terenowych dla inwestycji, oraz wzmocnienie potencjału infrastrukturalnego w sferze badawczo-rozwojowej.

Priorytet jest ukierunkowany na wzrost konkurencyjności regionu oraz innowacyjności gospodarki regionu. Dla realizacji tak sformułowanych priorytetów w ramach RPO najistotniejsze znaczenie ma wspieranie sektora MSP i sektora badawczo-naukowego.

Województwo mazowieckie plasuje się w czołówce krajowej pod względem przedsiębiorczości mieszkańców (11 MSP na 100 mieszkańców), jednakże w MSP jest zatrudnionych niecałe 55% pracujących, co lokuje region na ostatnim miejscu w kraju. Dodatkowo działalność gospodarcza MSP, ze względu na niską konkurencyjność, skupia się przede wszystkim na rynkach lokalnych.

Podstawowym problemem dla zrównoważenia rozwoju Mazowsza jest dwudzielność potencjału i poziomu rozwoju gospodarczego, poziomu i warunków życia ludności oraz dynamiki procesów transformacji, występująca pomiędzy aglomeracją a pozostałym obszarem województwa, zwłaszcza obszarami wiejskimi. Atrakcyjność inwestycyjną obszaru metropolitalnego Warszawy potwierdza liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (49% podmiotów gospodarczych jest zarejestrowanych w Warszawie). W województwie mazowieckim Warszawa należy do miast najlepiej ocenianych pod kątem lokalizacji biznesu, natomiast subregiony województwa cechuje słabszy potencjał gospodarczy i niższa dynamika rozwojowa.

Istotnymi czynnikami tworzenia gospodarki opartej na wiedzy są wykorzystanie wszelkich dostępnych instrumentów wsparcia finansowego oraz wzmocnienie współpracy między sferą naukowo-badawczą a gospodarką. W sferze działalności badawczo-rozwojowej w Polsce obserwuje się wyraźną dominację województwa mazowieckiego. Spośród ogólnej liczby jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową i naukową w Polsce około 30% jest umiejscowionych na Mazowszu. Jednak, pomimo dobrej lokaty województwa w porównaniu z regionami Polski, pod względem nakładów na sferę badawczo-rozwojową wśród 239 regionów UE Mazowsze zajmuje dopiero 185 pozycję.

PRZEDSIĘWZIĘCIA REALIZOWANE W RAMACH PRIORYTETU

Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego

Realizowane są działania mające na celu wzmocnienie sfery badawczo-rozwojowej przez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury badawczej jednostek naukowych, inwestycje związane z tworzeniem wspólnej infrastruktury specjalistycznej, projekty polegające na utrzymaniu i rozwoju nowoczesnej infrastruktury informatycznej sektora badawczo-rozwojowego.

Budowa sieci współpracy nauka–gospodarka

Przewiduje się tworzenie i rozwój sieci współpracy w zakresie innowacji pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym, przedsiębiorstwami i innymi podmiotami, służących transferowi nowych technologii i know-how; tworzenie i rozwój infrastruktury, która ułatwia dostęp do finansowania (na przykład biura transferu technologii, inkubatory, programy gotowości inwestycyjnej); przygotowanie warunków lokalowych do prowadzenia działalności gospodarczej i innowacyjnej (w tym parków przemysłowych i inkubatorów przedsiębiorczości, centrów transferu technologii, parków technologicznych), a także wspieranie i rozwój spójnych systemów informacji o innowacjach i promocji innowacyjności.

Wspieranie sektora MSP

Projekty w ramach priorytetu są skierowane na rozwój MSP i przedsiębiorczości innowacyjnej w regionie i podniesienie konkurencyjności mazowieckich MSP na rynku regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Program zapewnia stworzenie odpowiednich warunków rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz wspomaganie nawiązywania współpracy między przedsiębiorstwami, wsparcie doradcze i inwestycyjne dla MSP nowo tworzonych (start-up) i MSP już funkcjonujących na rynku (działania prorozwojowe

tworzące nowe miejsca pracy). Przedsiębiorcy mogą ubiegać się o dotacje na wdrażanie przedsięwzięć inwestycyjnych, na rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej lub jej rozszerzenie, także na inwestycje w badania, przedsięwzięcia rozwojowe oraz mające na celu wdrożenie nowych technologii i wsparcie projektów badawczych.

Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania

Mają być realizowane projekty dotyczące powstawania i dokapitalizowania regionalnych, subregionalnych i lokalnych funduszy wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności na Mazowszu, w tym funduszy pożyczkowych i funduszy poręczeń kredytowych oraz doradztwa w zakresie pozyskiwania zewnętrznego finansowania na rozwój działalności gospodarczej.

Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą

Poprawa konkurencyjności regionu będzie opierać się na wykorzystaniu jego endogenicznego potencjału, w tym korzystnej lokalizacji i rezerw terenowych, w celu umożliwienia inwestorom dostępu do infrastruktury terenów inwestycyjnych. Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą będzie obejmować również stworzenie spójnego systemu ofert inwestycyjnych i promocji tych terenów.

Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu

Przewiduje się realizację projektów wspierających powstawanie i rozwój instytucji otoczenia biznesu oraz tworzenie lokalnych i regionalnych sieci instytucji otoczenia biznesu, a także wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu ukierunkowanych na wykonywanie specjalistycznych usług doradczych w obszarze transferu innowacji i nowych technologii do gospodarki. Instytucje otoczenia biznesu są skupione głównie w Warszawie, zakres i jakość świadczonych przez nie usług są zróżnicowane, ośrodki są słabo wyposażone pod względem technicznym, odnotowuje się także braki kadrowe. Oferta usług nie jest dostosowana do potrzeb przedsiębiorstw innowacyjnych i wspierania transferu innowacji między nauką a gospodarką. System dla swej sprawności wymaga zorganizowania nowych i wzmocnienia już istniejących instytucji, a także wsparcia tworzenia lokalnych, subregionalnych i regionalnych sieci instytucji otoczenia biznesu, w tym działających w obszarze innowacji.

Promocja gospodarcza

Wypromowanie Mazowsza jako regionu przyjaznego dla inwestorów i nowych technologii wymaga podjęcia wielu działań promujących zarówno region jako miejsce lokalizacji inwestycji, jak i przedsiębiorców. Przewiduje się: poprawę infrastruktury konferencyjno-wystawienniczej; wsparcie i integrację działań w zakresie marketingu i promocji gospodarczej regionu; wsparcie internacjonalizacji przedsiębiorstw przez promocję przedsiębiorców podczas targów, przedsięwzięć gospodarczych czy imprez targowo-wystawienniczych, a także wspieranie i rozwój spójnych systemów informacji o przedsiębiorczości, innowacjach i promocji innowacyjności.

Spodziewane rezultaty

Realizacja projektów przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności MSP z Mazowsza na rynkach krajowych i zagranicznych.

Realizacja priorytetu ma też doprowadzić do poprawy dostępności przedsiębiorców do zewnętrznych źródeł finansowania; ułatwienia podejmowania działalności gospodarczej, w tym działalności innowacyjnej; zwiększenia poziomu inwestycji przedsiębiorstw oraz wzrostu, rozszerzenia i unowocześnienia produkcji przez wdrożenie innowacji, rozszerzenie działalności i rynków zbytu, zwiększenie liczby projektów inwestycyjnych przedsiębiorstw.

Realizowane projekty przyczynią się do wzmocnienia istniejących biegunów działalności wykorzystujących regionalny potencjał RTD; wzmocnienia powiązań sfery B + R z instytucjami otoczenia biznesu, sektorem prywatnym i władzami publicznymi oraz wykorzystania synergii pomiędzy nimi; wzrostu komercjalizacji badań; unowocześnienia bazy naukowo-badawczej; zwiększenia dostępu do źródeł finansowania zewnętrznego (Regionalny Program Operacyjny... 2006).

WYNIKI BADAŃ

Analizowana firma z terenu województwa mazowieckiego uzyskała dotację z „Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego” (priorytet I. „Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu”).

Na pytanie: „Jaki był powód aplikowania?”, respondent wskazał na: możliwość rozwoju firmy, podniesienie jakości oferowanych produktów, możliwość sfinansowania części kosztów nabycia środków trwałych, a przez to unowocześnienia stosowanych technologii.

Jednym z zasadniczych pytań dotyczących sukcesu w pozyskiwaniu środków finansowych z funduszy strukturalnych było pytanie: „Co Pana zdaniem przyczyniło się do przyznania dotacji dla Pana projektu?”. Zdaniem respondenta na sukces wpłynęło dobre przygotowanie własnej kadry. Ponadto przedsiębiorca podjął decyzję o skorzystaniu z usług konsultanta, co niewątpliwie zwiększyło koszty uzyskania dotacji, ale zdaniem respondenta przyczyniło się jej otrzymania.

Kryteria formalne, które są brane pod uwagę, dopuszczają płatną pomoc podmiotu świadczącego usługi doradcze. Kolejne dwa pytania brzmiały: „Czy Pana zdaniem dokumenty i sposób ich wypełniania jest czytelny i zrozumiały?” i „ Proszę wskazać Pana zdaniem najczęstsze problemy związane z procedurą ubiegania się o środki finansowe z Unii Europejskiej”. Zdaniem przedsiębiorcy istnieje duża biurokratyzacja procedur oraz nieprzejrzyste przyznawanie punktów wnioskowi aplikacyjnemu. Dokumenty były napisane językiem niezrozumiałym i nieprzystępnym, a ich wypełnienie okazało się zadaniem trudnym. Niejasne wytyczne w dokumentacji konkursowej utrudniały interpretację zapisów. Przedsiębiorstwo miało trudność z poprawnym złożeniem dokumentów. Respondent wskazał na zbytnią wielość załączników (są wielostronicowe, ich liczba często w trakcie trwania programu rośnie z terminu na termin) i niekompetentnych urzędników. Zdaniem respondenta proces ubiegania się o dofinansowanie wymaga dużego nakładu pracy, aby odpowiednio przygo-

tować komplet dokumentów wymaganych w procesie aplikacyjnym. Ponadto należy przygotować wniosek wraz z prognozą sytuacji finansowej przedsiębiorstwa. Poprawne przygotowanie wniosku wymagało kilku tygodni intensywnej pracy dwóch pracowników.

Kolejnym, nie mniej ważnym pytaniem było: „Co według Pana może być największym zagrożeniem w wykorzystywaniu funduszy Unii Europejskiej przez polskich przedsiębiorców?”. Zdaniem respondenta głównym zagrożeniem jest biurokratyzacja procedur uzyskania pomocy z Unii Europejskiej, jako drugi problem wymienił skomplikowane procedury przyznawania środków finansowych. Wyżej wymienione ograniczenie powoduje powstanie wśród przedsiębiorców przekonania, że nie będą w stanie samodzielnie przygotować aplikacji i muszą skorzystać z usług firm konsultingowych, które przygotowują wniosek za firmę. Niestety, usługi te są drogie i wielu firm nie stać jest na skorzystanie z takiej możliwości.

Na pytanie: „Co Pana zdaniem należałoby zmienić w procesie ubiegania się o środki z UE?”, respondent stwierdził, iż należy zwiększyć przejrzystość informacji na temat sposobu ubiegania się o środki unijne, uprościć formularze służące sporządzeniu wniosku i usprawnić działanie generatora wniosków.

Jedną z podstawowych barier rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw są ograniczenia związane z pozyskiwaniem środków pieniężnych. Problemy wynikające z posiadania niewystarczających kapitałów dotyczą przedsiębiorstw już od samego początku prowadzenia działalności gospodarczej. Jednostki nowo powstałe nie mają jeszcze własnej historii kredytowej, co w znacznej mierze utrudnia im pozyskiwanie środków pieniężnych z banków. To z kolei powoduje, iż przedsiębiorstwa takie mają ograniczone możliwości inwestowania i umacniania swojej pozycji na konkurencyjnym rynku (Tokaj-Krzewska i Żołnierski 2004). Finansowanie przedsięwzięcia objętego programem wsparcia ma charakter refundacji. Oznacza to, że najpierw przedsiębiorstwo musi wyasygnować środki własne, względnie wziąć kredyt bankowy. Istotnym warunkiem jest więc posiadanie odpowiedniej ilości środków własnych w celu sfinansowania projektu. Refundacja, w zależności od projektu, obejmuje do 50% poniesionych kosztów. Firma musi zatem sfinansować przedsięwzięcie z własnych środków pochodzących z kapitału własnego lub kredytu.

Program wsparcia jest skierowany do dynamicznych i rozwijających się przedsiębiorstw. Dotacje mają pomagać przedsiębiorstwom we wdrażaniu nowoczesnych systemów, unowocześnianiu maszyn i innych środków trwałych oraz zatrudnianiu pracowników.

Zdaniem respondenta zdecydowaną barierą jest brak środków finansowych na realizację inwestycji współfinansowanej z funduszy unijnych. Banki mają bogatą ofertę produktową, lecz kredyty są trudno dostępne. W praktyce jednak istnieją bariery w finansowaniu firm. Ubieganie się o kredyt jest zdaniem przedsiębiorcy batalią, począwszy od skompletowania dokumentacji, a skończywszy na zabezpieczeniach. Zaliczyć tu można występowanie trudności w dokonaniu obiektywnej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa, wysokie koszty pozyskania kapitałów z sektora bankowego, wymagane zabezpieczenia, skomplikowane i czasochłonne procedury związane z pozyskiwaniem kapitałów.

Rozliczaniem wniosków o płatność (zaliczek dotacji) zajmuje się pracownik oddelegowany jedynie na potrzeby rozliczania. Na pytanie: „Jakie są według Pana problemy związane z realizacją umów o dofinansowanie projektu”, respondent udzielił wyczerpującej odpowiedzi. Beneficjent przyznaje, że miał kłopot z wypełnieniem wniosku po raz pierwszy,

a jego bezbłędne przygotowanie bez dokonywania późniejszych korekt jest praktycznie niemożliwe. Beneficjent zadeklarował, że wypełnianie wniosku o płatność jest łatwiejsze od wypełniania wniosku o dofinansowanie. Realizacja projektu wiąże się z licznymi obowiązkami formalnymi, na przykład właściwego oznaczania i opisywania dokumentów związanych z realizacją projektu, których wypełnianie jest zajęciem czasochłonnym.

Za główne bariery związane z rozliczeniem dotacji respondent uznał: skomplikowaną procedurę sporządzania dokumentów, nieczytelność wytycznych, niejednoznaczność przepisów oraz trudność ich interpretacji, wielkość barier stwarzanych przez urzędników, nieelastyczne podejście urzędników (opiekuna projektu) do błędów w dokumentacji. Beneficjent stwierdził, iż przyczyną pojawiania się błędów we wniosku o płatność była zwykła pomyłka, wynikająca z mylnej interpretacji instrukcji bądź innych dokumentów. Na pojawienie się błędu miała wpływ niejasna informacja uzyskana od opiekuna projektu i brak wskazówek w instrukcji. W tym przypadku największe problemy stanowiły: dokumentacja wydatków kwalifikowanych i katalog kosztów kwalifikowanych.

Jako główne źródło informacji beneficjent wskazuje instrukcje i wytyczne. Niestety, cechuje je zbyt duża ogólność.

Do elementów utrudniających właściwe przygotowanie rozliczenia przedsiębiorca zaliczył:

- nieprecyzyjnie określone zasady rozliczania i dołączania obowiązkowych załączników, co powoduje przeszkody w postaci konieczności wielokrotnego uzupełniania przedłożonego wniosku;
- trudności w wypełnianiu wniosków o wypłatę dotacji spowodowane nieprecyzyjnymi tytułami poszczególnych punktów raportów;
- zbyt dużą liczbę obowiązkowych załączników (na przykład konieczność dołączania potwierdzonych przez bank kopii dowodów zapłaty w formie poleceń przelewu oraz wyciągów bankowych).

Kolejne poprawki do wniosku wymagają uzyskania dodatkowych dokumentów od osób lub instytucji w trybie i czasie kolidującym z terminem ustalonym w umowie. Zbyt długi okres oczekiwania na podpisanie aneksu do umowy powoduje znaczne utrudnienia w realizacji projektu. Ponadto respondent uznał, że czas oczekiwania na środki finansowe jest zbyt długi. Skarżył się również na brak możliwości składania wniosku o kolejną transzę, gdy nie rozliczono 100% poprzedniej transzy. Wskazał też na trudność utrzymania płynności (proces rozliczania oraz proces realizacji wniosku o kolejną transzę jeszcze trwają).

PODSUMOWANIE

Zdaniem respondentów największymi barierami w efektywnym wykorzystaniu środków były: trudne procedury aplikacyjne, co sprawiło, że firma korzystała z wyspecjalizowanej firmy doradczej, konieczność zgromadzenia wkładu własnego oraz stopień formalizacji wniosków. Ponadto do barier przedsiębiorca zaliczył zbyt rozbudowany system biurokratyczny. W procesie aplikacji największy problem stanowi zbyt duża liczba załączników w dokumentacji konkursowej oraz niejasne wytyczne. Najtrudniejszym załącznikiem do wniosku aplikacyjnego jest harmonogram rzeczowo-finansowy ze względu na fakt, że na początku realizacji projektu jest wymagane szczegółowe rozpisanie inwestycji na kilka lat wraz z przy-

pisanyimi im kosztami. Zdaniem respondenta jest to trudne do zaplanowania w tak szczegółowy sposób. Ponadto powiązanie harmonogramu rzeczowo-finansowego z umową przez umieszczenie go w załącznikach do umowy będących jej częścią i konieczność przestrzegania terminów oraz wysokości wydatków w nim zapisanych powoduje ciągle zmiany tego załącznika, a przez to wprowadzanie aneksów do umowy o dofinansowanie.

Zdaniem respondentów skrócenie wniosku aplikacyjnego, przygotowanie prostych i czytelnych instrukcji oraz uproszczenie raportowania pozwoliłoby na sprawną współpracę pomiędzy opiekunami projektów a beneficjentami.

PIŚMIENNICTWO

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007–2013.** 2006. Warszawa, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, <http://www.mazovia.pl>, dostęp 10.03.2011 r.
- Tokaj-Krzewska A., Żołątowski A.** 2004. Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2002–2003. Warszawa, PARP, 28.

